

Bruxelles, 25. studenoga 2021.
(OR. en)

13816/1/21
REV 1

LIMITE

TELECOM 416

NAPOMENA

Od:	Predsjedništvo
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Digitalna prava i načela – rasprava o politikama

Europsko vijeće naglasilo je važnost koju digitalna transformacija ima za blagostanje, sigurnost i konkurentnost Europe te za dobrobit naših društava. U tom je kontekstu napomenulo da je komunikacija Komisije naslovljena „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće” korak naprijed u planiranju digitalnog razvoja Europe za predstojeće desetljeće¹.

Digitalne tehnologije mijenjaju sve aspekte našeg života i nude nam sasvim nove mogućnosti. Pandemija bolesti COVID-19 iz temelja je promijenila ulogu i poimanje digitalizacije u našim društvima i gospodarstvima i ubrzala njezin tempo. Međutim, ujedno je povećala digitalni jaz u Europskoj uniji, i to ne samo onaj između dobro povezanih urbanih područja i ruralnih i udaljenih područja, već i između onih koji mogu u potpunosti iskoristiti prednosti obogaćenog, pristupačnog i sigurnog digitalnog okružja i onih koji to ne mogu.

¹ Izjava članova i članica Europskog vijeća, 25. ožujka 2021.

Velika digitalna poduzeća postaju sve moćnija, a njihovi poslovni modeli i sveprisutna kontrola nad našim podacima omogućuju im da utječu na naš demokratski proces. Digitalne tehnologije povećavaju jaz između siromašnih i povlaštenih, a donose i niz rizika povezanih sa sigurnošću, zaštitom, sužavanjem izbora i temeljnim slobodama. Povrede privatnosti, širenje nezakonitih sadržaja i proizvoda, širenje dezinformacija i kiberkriminal, opasnost od masovnog nadzora stanovništva, cenzura na internetu i pristranost algoritama sve su rašireniji i mogu narušiti pravedno i nediskriminirajuće pružanje privatnih i javnih usluga građanima. Takvi problemi mogli bi ugroziti europski način života i model društva. Digitalna transformacija u određenoj mjeri podsjeća na povijesne promjene u kojima su tehnologija i napredak utjecali na strukturu naših društava.

EU ima priliku i dužnost uvesti svoje građane u doba digitalnog društva, u kojem ljudi prevladavaju svoju digitalnu nezrelost i postaju svjesni svojih digitalnih prava te u kojem vlade mogu jasno definirati svoja očekivanja od pružatelja tehnoloških usluga kako bi se zajamčila prava i slobode pojedinaca i istodobno stvorilo okružje u kojem se mogu prevladati najhitniji društveni izazovi.

Kao što je objašnjeno u Digitalnom kompasu 2030., EU ima viziju digitalno preobražene Europe do 2030., u skladu s europskim vrijednostima. Bit će to Europa koja potiče inovativna poduzeća i osnažene građane u uključivom, prosperitetnom i održivom digitalnom društvu u čijem je sjedištu čovjek. Nedavno doneseni program pod nazivom „Put u digitalno desetljeće” prvi je korak prema daljnjem jačanju našeg digitalnog predvodništva i osnaživanju stanovništva i poduzeća, čime digitalizacija postaje pokretač gospodarskog rasta i društvene dobrobiti u Europi. Komisija trenutačno radi na digitalnim pravima i načelima zahvaljujući kojima će se osigurati održiva digitalna transformacija usmjerena na čovjeka i utemeljena na vrijednostima, a do kraja godine namjerava iznijeti prijedlog u obliku zajedničke svečane izjave.

Izjava u kojoj se utvrđuju digitalna prava i načela EU-a trebala bi svim Europljanima i Europljankama poslužiti kao referentni okvir; svrha joj je informirati ih i osnažiti u vezi s pravima, slobodama i načelima sadržanima u pravnom okviru Europske unije te doprinijeti osiguravanju toga da ih se na internetu poštuje na isti način kao i izvan njega. Trebala bi usmjeriti tvorce politika u zajedničkom nastojanju da utvrde europski put prema održivom digitalnom svijetu u čijem je središtu čovjek i služiti kao čvrst temelj intervencija u okviru politika EU-a na putu prema digitalnoj transformaciji Europe. Stoga bi ta izjava mogla postati i globalno mjerilo za odgovaranje na društvena i etička pitanja koja proizlaze iz digitalne transformacije.

Otkako je ta inicijativa prvi put najavljena u komunikaciji o Digitalnom kompasu u ožujku ove godine, Komisija aktivno surađuje s građanima i relevantnim dionicima kako bi mogli izraziti svoje mišljenje. Komisija je u svibnju 2021. pokrenula opsežno internetsko javno savjetovanje o nacrtu digitalnih načela koja se temelje na nekoliko glavnih područja, u skladu s područjima utvrđenima u komunikaciji o Digitalnom kompasu, a to su: univerzalno digitalno obrazovanje i vještine kako bi građani aktivno sudjelovali u društvu i demokratskim procesima, pristupačne i antropocentrične digitalne javne usluge i uprava, pristup digitalnim zdravstvenim uslugama, otvoreno, sigurno i pouzdano internetsko okruženje, zaštita i jačanje položaja djece i mladih u internetskom prostoru, europski digitalni identitet, pristup digitalnim uređajima, sustavima i uslugama kojima se poštuju klima i okoliš te etička načela antropocentričnih algoritama.

Komisija je održala i participativne radionice s civilnim društvom, ciljane intervjuje i savjetovanja s djecom i njihovim učiteljima i nastavnicima. Provela je i istraživanje Eurobarometra kako bi prikupila mišljenja osoba iz svih država članica i različitih dobnih skupina, pri čemu je poseban naglasak stavljen na mlade i različite društvene sredine. Te su aktivnosti savjetovanja bile iznimno važne za oblikovanje nacrtu izjave koji će Komisija predložiti nakon sastanka Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku.

- Pokazale su da građani uvelike podupiru europsku izjavu o digitalnim pravima i načelima. Rezultati istraživanja Eurobarometra pokazali su da velik broj građana (82 %) smatra da bi bilo korisno sastaviti popis prava, načela i vrijednosti te tako definirati i promicati zajedničku europsku viziju digitalnog društva.
- Osim toga, 77 % građana izjavilo je da bi željelo znati više o svojim pravima u internetskom okruženju, a znatan broj građana (34 %) naveo je i da nije znao da bi se prava kao što su sloboda izražavanja, privatnost ili nediskriminacija trebala poštovati i na internetu.
- Osobe koje su sudjele u javnom savjetovanju često su naglašavale da bi se europsko digitalno društvo trebalo temeljiti na europskim vrijednostima i da je ključno da u digitalnom društvu „na europski način” nitko ne bude zapostavljen.

Rezultati aktivnosti savjetovanja uzet će se u obzir pri izradi prijedloga europske izjave o digitalnim pravima i načelima. Izjava će se temeljiti i na nedavnim deklaracijama (kao što su Lisabonska deklaracija, Berlinska deklaracija i Deklaracija iz Tallinna) te na inicijativama država članica, kao što su španjolska povelja o digitalnim pravima, talijanska deklaracija o pravima na internetu, portugalska povelja o ljudskim pravima u digitalnim dobu, danska bijela knjiga o boljem socijalnom ugovoru s velikim tehnološkim poduzećima ili neslužbenom dokumentu Slovenije, Češke, Slovačke i Austrije o promicanju vladavine prava u digitalnom prostoru: pristup novim digitalnim tehnologijama i digitalnim tehnologijama u nastajanju utemeljen na ljudskim pravima.

S obzirom na navedeno, ministri i ministrice pozivaju se da odgovore na sljedeća pitanja za raspravu:

1. Treba li u europskoj izjavi o digitalnim pravima i načelima utvrditi korake za sljedeće desetljeće i treba li ona biti prvi korak u utvrđivanju globalnog mjerila, u suradnji s partnerima koji prihvataju demokratske vrijednosti EU-a?
2. Slažete li se da opisana područja čine dobru osnovu za sveobuhvatnu izjavu o digitalnim načelima za digitalno desetljeće?